

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та
дорадництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНІ неперервної освіти і туризму
д.ю.н., професор Іван ГРИЦЕНКО

« 6 » червня 2024р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
публічного управління,
менеджменту інноваційної діяльності та
дорадництва

Протокол № 15 від «3» червня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри:

 д.н.д.у., доцент Сергій ПРИЛІПКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПП «Управління інноваційною
та консалтинговою діяльністю»

 д.е.н., професор Ольга ВИТВИЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Управління інноваційною та консалтинговою діяльністю»

ІНІ неперервної освіти і туризму

Розробник: професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва, к.е.н., професор Кулаєць М.М.

Київ – 2024 р.

**Опис навчальної дисципліни
«Економіка інноваційного підприємства»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	073 Менеджмент	
Освітня програма	Управління інноваційною та консалтинговою діяльністю	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова / вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>134 год.</i>
Самостійна робота	<i>120 год.</i>	<i>- год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 _____ год.</i>	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Основою формування високих якісних та кількісних результатів діяльності підприємства є його інноваційна спрямованість. Сучасний етап розвитку пред'являє нові більш жорсткі вимоги до швидкості та наслідків здійснення нововведень, вимагає використання оновлених інструментів для забезпечення стрибків в економічному зростанні.

Інновації, їхнє впровадження у вигляді організаційних схем, нових технологій та продуктів стає основою підвищення конкурентноспроможності, зростання ефективності діяльності підприємства. В цикл нормативних дисциплін професійної та практичної підготовки включено дисципліну „Економіка інноваційного підприємства” враховуючи те, що сукупність процесів і явищ, які відбуваються на підприємствах різних галузей національного господарства, можна умовно поділити на традиційні та інноваційні, діяльність інноваційних підприємств здатна забезпечити розвиток на якісно новому рівні.

Економіка інноваційного підприємства досліджує вплив інноваційних чинників виробництва на результати діяльності, комплекс відносин з приводу формування та використання інноваційних ресурсів.

Метою вивчення дисципліни „Економіка інноваційного підприємства” є формування системи спеціальних знань та практичних навичок у галузі аналізу та планування показників господарсько-виробничої діяльності підприємства, що займається розробкою, створенням та використанням інновацій, з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Предметом дисципліни „Економіка інноваційного підприємства” є економічний механізм функціонування інноваційного підприємства, формування та використання його потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Основні завдання дисципліни „Економіка інноваційного підприємства” полягають в ознайомленні з основами теорії та практики діяльності

інноваційних підприємств; відпрацюванні навичок вирішення практичних проблем, пов'язаних з обґрунтуванням структури та напрямків діяльності такого підприємства, розробкою та реалізацією планів його розвитку, аналізом та узагальненням результатів виробничо-господарської та комерційно-фінансової діяльності, а також з пошуком та використанням ефективних заходів господарювання та контролю їх здійснення при зміні ситуації в ринковому середовищі.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: теорію і практику господарювання на рівні інноваційного підприємства, формування і використання виробничого потенціалу, взаємодію всіх видів ресурсів, організацію і ефективність господарської та інших видів діяльності; вміти: творчо підходити до підготовки і прийняття управлінських рішень з економіки, обґрунтувати структуру і напрямки діяльності інноваційного підприємства, розробляти і реалізувати плани його розвитку, аналізувати і узагальнювати результати, плани його розвитку, аналізувати і узагальнювати результати виробничо – господарського і комерційно – фінансової діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК): ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні; ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК): СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів; СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани; СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом; СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

Програмні результати навчання: ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Змістовний модуль 1. Інноваційне підприємство: матеріальні і нематеріальні активи

Тема 1. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарської діяльності

Поняття інноваційного підприємства та передумови його виникнення. Форми підприємницької діяльності в умовах інноваційного розвитку. Державне регулювання та управління діяльністю інноваційного підприємства. Принципи управління інноваційним розвитком підприємства. Функції та методи менеджменту. Управлінські рішення. Комунікації. Керівництво та лідерство. Статистика інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Тема 2. Основний та оборотний капітал інноваційного підприємства.

Економічна сутність, класифікація і структура основного капіталу. Зміст нематеріальних і довгострокових фінансових активів. Методи оцінки основних фондів. Зношення і відтворення основних фондів. Амортизація основних фондів. Відтворення основних фондів. Склад, структура і кругообіг оборотного капіталу. Нормування обігових коштів. Показники використання обігових коштів та напрями їх покращення.

Тема 3. Людський капітал

Поняття трудових факторів. Класифікація і характеристика кадрів (персоналу) підприємства. Підготовка і перепідготовка кадрів. Продуктивність праці і резерви її підвищення. Мотивація праці. Оплата праці в ринкових умовах.

Тема 4. Інформаційні та природні ресурси

Поняття, форми і функції інформації, особливості та економічне значення інформації. Поняття про інформаційну економіку та напрями її розвитку. Поняття природних факторів і антропогенного впливу на природу. Економічні властивості природних факторів. Економічний механізм регулювання використання природних факторів.

Змістовний модуль 2. Інноваційне підприємство: основні економічні показники та фінансові результати його діяльності

Тема 5. Собівартість інноваційної продукції та цінова політика підприємства

Поняття собівартості продукції. Класифікація витрат. Характеристика кошторису витрат. Групування витрат за статтями калькуляції. Аналіз, калькуляція і планування собівартості продукції. Інноваційні чинники

зниження собівартості. Вплив ринкової кон'юнктури на цінову політику підприємства. Види цін і чинники, які впливають на них. Формування цін. Ціна і споживча вартість продукції. Методи ціноутворення. стратегія цінової політики підприємства.

Тема 6. Якість та конкурентоспроможність інноваційної продукції

Критерії техніко-економічної оцінки продукції інноваційного підприємства. Поняття якості продукції та методи її оцінювання. Якість і споживча вартість продукції. Стандартизація та сертифікація продукції. Управління якістю продукції. Методи оцінювання конкурентоспроможності інноваційного підприємства.

Тема 7. Фінансові результати діяльності інноваційного підприємства

Поняття про ефект і ефективність. Методичні підходи до вибору інструментарію розрахунку ефективності. Економічний ефект і питання ціноутворення. Показники економічної ефективності.

Тема 8. Антикризові аспекти діяльності інноваційного підприємства

Економічна безпека інноваційного підприємства: характеристика, аналіз та оцінка рівня. Комерційна таємниця. Служба безпеки на підприємстві. Санація та реструктуризація: основні характеристики процесів та етапи реалізації. банкрутство та ліквідація інноваційного підприємства. Прогнозування розвитку інноваційного підприємства.

2.1. Структура навчальної дисципліни для – повного терміну денної і заочної форми навчання

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Інноваційне підприємство: матеріальні і нематеріальні активи												
Тема 1. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарської діяльності	19	2	2			15	18	1	1			16
Тема 2. Основний та оборотний капітал інноваційного підприємства	19	2	2			15	18	1	1			16
Тема 3. Людський капітал	19	2	2			15	18	1	1			16
Тема 4. Інформаційні та природні ресурси	12	1	1			10	18	1	1			16
Разом за модулем 1	69	7	7			72	72	4	4			64
Змістовний модуль 2. Інноваційне підприємство: основні економічні показники та фінансові результати його діяльності												
Тема 5. Собівартість інноваційної продукції та цінова політика	19	2	2			15	19	1	1			17
Тема 6. Якість та конкурентоспроможність інноваційної продукції	19	2	2			15	19	1	1			17
Тема 7. Фінансові результати діяльності	24	2	2			20	20	1	1			18
Тема 8. Антикризові аспекти діяльності інноваційного	19	2	2			15	20	1	1			18
Разом за модулем 2	81	8	8			65	78	4	4			70
Усього годин	150	15	15			120	150	8	8			134

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва розділів та тем, їх зміст	Кількість годин
1.	Розрахунок видів вартості основних фондів, показників ефективності відтворення та використання	2
2.	Розрахунок показників ефективності використання та нормативу оборотних фондів інноваційного підприємства	2

3.	Розрахунок показників продуктивності праці та заробітної плати працівників інноваційного підприємства	2
4.	Розрахунок показників технічного рівня інноваційного підприємства та економічної ефективності впровадження нової техніки і технології.	2
5.	Складання калькуляції собівартості окремих видів продукції та кошторису виробництва і собівартості товарної продукції	3
6.	Розрахунок фінансово-економічних результатів діяльності підприємства	4
	Всього:	15

4. Теми самостійної роботи

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Інноваційне підприємство, матеріальні і нематеріальні активи.	64
Тема 1. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарської діяльності	15
Тема 2. Основний та оборотний капітал інноваційного підприємства.	15
Тема 3. Людський капітал.	20
Тема 4. Інформаційні та природні ресурси.	14
Змістовний модуль 2. Інноваційне підприємство: основні економічні показники та фінансові результати його діяльності	70
Тема 5. Собівартість інноваційної продукції та цінова політика підприємства	15
Тема 6. Якість та конкурентоспроможність інноваційної продукції.	15
Тема 7. Фінансові результати діяльності інноваційного підприємства	20
Тема 8. Антикризові аспекти діяльності інноваційного підприємства	20
Усього годин:	134

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- ессе;
- розрахункові та аналітично- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт;
- виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn).

6. Методи навчання:

Методи навчання є одним з найважливіших компонентів навчального процесу. Без відповідних методів діяльності неможливо реалізувати цілі і завдання навчання, досягнути відповідних результатів. У процесі навчання зв'язок методу з іншими компонентами зворотній: метод є похідним від цілей, завдань, змісту, форм навчання; водночас він суттєво впливає на можливості їх практичної реалізації. Навчання прогресує настільки, наскільки дозволяють йому рухатись уперед застосовані методи.

Під час викладення дисципліни «Економіка інноваційного підприємництва» застосовуються наступні методи навчання:

Методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи навчання за джерелом передачі та сприймання інформації:

- словесні (лекція, пояснення, семінарське заняття);
- наочні (ілюстрація, демонстрація);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- практичні (дослідження, практичні роботи, есе, індивідуальні семестрові завдання);
- опрацювання літературних джерел.

2. Методи навчання за логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

- індуктивні (від одиничного до загального, від конкретного до абстрактного);
- дедуктивні (сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень: від загального до одиничного);

3. Методи навчання за рівнем самостійності (напруженості) пізнавальної діяльності, якого досягають студенти, працюючи за схемою навчання, запропонованою викладачем:

- репродуктивний,
- проблемний,
- частково-пошуковий,
- дослідницький;

4. Методи навчання за ступенем керівництва навчальною роботою

- навчальна робота під керівництвом викладача (практична робота в аудиторії);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти;
- самостійна робота студента;

5. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- ділова або рольова гра;
- дискусія;

- «мозкова атака»;
- аналіз конкретних ситуацій;
- проблемна лекція.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне чи письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Економіка інноваційного підприємства»
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1296>
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка інноваційного підприємства» Розробник: Кулаєць М.М. НУБіП України, 2024 р. 12 с.
3. Кузьмін О.Є. та ін. Економіка інноваційного підприємства: навч. посібник. – 2-ге видання, доповнене і перероблене. Львів: Міські інфекційні системи, 2011. 390с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, Центр навчальної літератури, 2006. 488с.

5. Економіка і організація інноваційної діяльності: Практикум (Гриф МОН) / О.Д. Витвицька, М.М. Кулаєць, В.А., Скрипниченко/ К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 320с.
6. Основи інноваційної діяльності аграрної сфери. Посібник. (Гриф МОН) /О.Д. Витвицька, М.М. Кулаєць, В.А. Скрипниченко/ Київ: Видавничий центр «Агрармедіагруп» 2010. 326с.
7. Управління інноваційною діяльністю: теорія і практика: колективна монографія/ за заг. ред. д.е.н., професора Витвицької О.Д. Київ: ТОВ «АГРАР МЕДІА ГРУП», 2021. 450 с.
8. Витвицька О.Д., Кулаєць М.М. Державне управління інноваційною діяльністю. Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Агрармедіагруп» 2019. 250 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV К.: Атіка,2003. 208 с.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості ВРУ. 2002, № 36.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003р. № 433-IV. <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Ковальська Л.П., Кривов'язук І.В. «Економіка підприємства». Навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620с.
10. Горбач Л.М., Котляров В.О. «Економіка підприємства». Навчальний посібник. –К.: Видавничий дім «Кондор», 2021. 620с.
11. Бойчик І.М. «Економіка підприємства». Навчальний підручник, 2016. 378с.
12. Ліпич Л.Г. «Економіка підприємства». Підручник. 2021р. 767с.
13. Biznes plan (2021), Yaki e vnutrishni sposobi znizhennya riziku biznesu, [online], available at: <http://monetary-flow.com/yak-zmenshiti-vpliv-rizikv-na-bznes/>
14. Журнали:
– Інноваційна економіка.

- Актуальні проблеми інноваційної економіки.
- Електронний журнал «Ефективна економіка».
- Наукові інновації та наукові технології.
- Наука, технології, інновації.
- Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій.

Інформаційні ресурси

1. <https://rada.gov.ua>
2. <https://liga.net>
3. <https://www.sfii.gov.ua>
4. <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. <https://stats.oecd.org/>